

C O N C E P T

Bestuurlijke preventie door stadsdelen

**Paul van Rutten
Instituut voor Criminologie en Rechtssociologie
Vrije Universiteit**

**Cor van 't Hoff
Bureau Criminaliteitspreventie
Van Dijk en Van Someren bv**

Amsterdam, juli 1991

C O N C E P T

Bestuurlijke preventie door stadsdelen

Paul van Rutten
Instituut voor Criminologie en Rechtssociologie
Vrije Universiteit

Cor van 't Hoff
Bureau Criminaliteitspreventie
Van Dijk en Van Someren bv

Amsterdam, juli 1991

Inhoud

Voorwoord	3
1. Criminaliteit in de stadsdelen	5
1.1. Bronnen	5
1.2. Vandalisme	5
1.3. Andere vormen van criminaliteit	6
2. Preventieprojecten op stadsdeelniveau	9
2.1. Onderzoeksvragen	9
2.2. Criminaliteitsproblemen op stadsdeelniveau	9
2.3. Criminaliteitspreventie in de stadsdelen	10
2.4. Conclusies	14
3. De structuur van het decentrale preventiebeleid	16
3.1. Onderzoeksvragen	16
3.2. Ambtelijke organisatie	16
3.3. Overlegstructuren	17
3.4. Conclusies	18
4. De relatie tussen de centrale stad en de stadsdelen	20
4.1. Onderzoeksvragen	20
4.2. Centrale activiteiten	20
4.3. Conclusies	22
5. Conclusies en aanbevelingen	24
Bijlage 1: Gesprekspartners in de stadsdelen	30
Bijlage 2: Vragenlijst	31

Voorwoord

In 1981 werden in Noord en Osdorp de eerste twee stadsdelen ingesteld, vier jaar later gevolgd door Watergraafsmeer, Zuidoost, Buitenveldert en De Pijp. In april 1990 is de binnengemeentelijke decentralisatie van de gemeente Amsterdam met de instelling van de laatste tien stadsdeelraden afgerond.

In de periode dat de gemeente deze decentralisatie doorvoerde, werd begonnen met het ontwikkelen van een beleid gericht op de preventie van criminaliteit met behulp van bestuurlijke middelen. Bestuurlijke preventie wordt deze vorm van criminaliteitsbestrijding genoemd, ter onderscheiding van de preventie door de politie. De bestuurlijke preventie van kleine criminaliteit richtte zich in Amsterdam voor een belangrijk deel op de bestrijding van vandalisme. Dit beleid werd door het Coördinatiepunt Vandalismepreventie (aanvankelijk ondergebracht bij Jeugdzaken, later bij CER) handen en voeten gegeven. De resultaten daarvan zijn ook op stadsdeelniveau zichtbaar.

De wijkgerichte aanpak van vandalisme heeft de bestuurlijke preventie bij tal van stadsdeelbesturen onder de aandacht gebracht. En meer concreet hebben de activiteiten van de stedelijke troubleshooter projecten opgeleverd die op stadsdeelniveau zijn uitgevoerd en meer en meer door de stadsdelen worden overgenomen. De gemeentelijk vernielregistratie tenslotte biedt de stadsdelen een hulpmiddel voor het ontwikkelen van beleid op het gebied van vandalisme-preventie. Naast de jaarlijkse rapportage wordt elk kwartaal aandacht besteed aan cijfers uit de vernielregistratie in het blad 'Grensgeval- len', een uitgave van het Coördinatiepunt Vandalismepreventie.

Met het beschikbaar komen van gelden in het kader van de sociale vernieuwing krijgt de preventie van criminaliteit mogelijk nieuwe impulsen. Sociale vernieuwing richt zich naast scholing en het vergroten van de werkgelegenheid op het verbeteren van het leefklimaat in buurt of wijk. Dat criminaliteitspreventie daarbij een onmisbare schakel is, blijkt uit de plannen voor sociale vernieuwing. Een heroriëntering op de bebouwde omgeving, met nadruk op verloedering en vandalisme, en het stimuleren van functioneel toezicht, zijn steevast belangrijke aspecten van het nieuwe beleid.

Ter afronding van het evaluatieonderzoek naar bestuurlijke preventieprojecten in Amsterdam heeft de wethouder Cultuur, Educatie en Recreatie het onderzoeksteam de opdracht gegeven na te gaan wat de stadsdelen op dit moment al doen aan de preventie van criminaliteit. Aandachtspunten in dit verband zijn de specifieke problemen op criminaliteitsgebied per stadsdeel en de wijze waarop deze (moeten) worden aangepakt, de structuur van het (toekomstig) preventiebeleid en de verhouding tussen de centrale stad en de stadsdelen op dit beleidsterrein.

De onderzoekers van het Instituut voor Criminologie en Rechtssociologie van de Vrije Universiteit en onderzoeksbureau Van Dijk, Van Soomer en partners hebben in de maanden februari en maart de stadsdelen bezocht. Met ambtenaren van verschillende afdelingen en een enkele bestuurder zijn aan de hand van een vooraf opgestelde

vragenlijst gesprekken gevoerd die tot de navolgende rapportage hebben geleid. Stadsdeel Watergraafsmeer volstond met het terugzenden van ingevulde vragenlijst.

Op deze plek willen de onderzoekers de gesprekspartners uit de stadsdelen nogmaals bedanken voor hun medewerking. Een woord van dank gaat tevens uit naar de Coördinator Vandalismpreventie van de gemeente Amsterdam, Kees Jansen, voor zijn begeleidende rol.

Amsterdam, juli 1991

Cor van 't Hoff

Paul van Rutten

1. Criminaliteit in de stadsdelen

1.1. Bronnen

Voordat we ingaan op het bestuurlijk preventiebeleid zoals dat door de stadsdelen gevoerd wordt, is het zinnig aan de hand van enkele cijfers de omvang van de criminaliteit in kaart te brengen. Politiecijfers zijn daarbij niet bruikbaar omdat de geografische grenzen van de stadsdelen in de meeste gevallen niet overeenkomen met die van de politiedistricten. De volgende bronnen bieden wel inzicht in de omvang van de criminaliteit op stadsdeelniveau:

- de vernielregistratie van O+S, het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek;
- het bevolkingsonderzoek 'Amsterdammers over misdaad en politie 1990'.

1.2. Vandalisme

O+S, het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek, verstrekte op aanvraag gegevens over vernielingen in de stadsdelen. Het betreft vernielingen aan lantaarnpalen, ruiten van scholen, telefooncellen,abri's en mupi's. Tabel 1 toont het relatieve aantal vernielingen per stadsdeel in 1989 en 1990 na correctie voor oppervlakte.

Tabel 1: Relatief aantal vernielingen in 1989 en 1990 na correctie voor oppervlakte¹

Stadsdeel	% oppervlakte	% vernielingen 1989	% vernielingen 1990
Westerpark	1.8	6.9	12.5
Oud West	1.9	3.9	3.1
De Pijp	1.9	8.3	6.5
Oost	2.4	12.2	5.8
Zeeburg	1.8	7.4	10.5
Bos en Lommer	2.4	13.6	14.4
De Baarsjes	1.9	10.5	6.7
Zuid	5.9	4.5	6.5
Rivierenbuurt	2.9	8.6	7.0
Watergraafsmeer	5.0	1.3	1.4
Noord	18.4	2.0	3.4
Geuzenveld/Slotermeer	6.2	3.8	6.3
Osdorp	5.6	2.6	2.4
Slotervaart/Overtoomse Veld	8.3	5.1	5.7
Buitenveldert	6.8	0.7	0.9
Zuidoost	18.3	2.8	2.6
Stadstotaal	100.0	100.0	100.0

* Bron: O + S, het Amsterdamse bureau voor Onderzoek en Statistiek

¹ In de tabellen 1 en 2 zijn de Binnenstad en het Westelijk Havengebied buiten beschouwing gebleven

Uit tabel 1 valt op te maken dat in de stadsdelen De Pijp, Oost, Bos en Lommer, De Baarsjes en Rivierenbuurt in 1989 een relatief groot aantal vernielingen plaats vond. Deze stadsdelen beslaan ruim 10% van de totale oppervlakte van de stad Amsterdam en er vond ruim de helft van de vernielingen plaats. In 1990 scoorden de stadsdelen Westerpark, Zeeburg en Bos en Lommer hoog in de vernielregistratie (6% van de oppervlakte, 37,4% van de vernielingen). In Watergraafsmeer, Noord, Osdorp, Buitenveldert en Zuidoost vonden zowel in 1989 als in 1990 relatief weinig vernielingen plaats.

Het absolute aantal vernielingen aan openbaar eigendom in de stadsdelen daalde volgens de vernielregistratie in 1990 licht tot 6905. In 1989 werden 7164 vernielingen geteld. Het beeld per stadsdeel is als volgt.

Tabel 2: Absoluut aantal vernielingen per stadsdeel in 1989 en 1990

Stadsdeel	1989	1990
Westerpark	265	398
Oud West	140	101
De Pijp	202	212
Oost	523	239
Zeeburg	245	325
Bos en Lommer	706	584
De Baarsjes	415	224
Zuid	564	654
Rivierenbuurt	511	348
Watergraafsmeer	144	116
Noord	833	1085
Geuzenveld/Slotermeer	474	664
Osdorp	259	227
Slotervaart/Overtoomse Veld	954	818
Buitenveldert	107	100
Zuidoost	822	819
Totaal	7164	6905

* Bron: O + S, het Amsterdamse bureau voor Onderzoek en Statistiek

In de stadsdelen Bos en Lommer, Noord, Slotervaart/Overtoomse Veld en Zuidoost vonden zowel in 1989 als in 1990 absoluut veel vernielingen plaats. In 1990 werd tevens veel vernield in de stadsdelen Zuid en Geuzenveld/Slotermeer.

13. Andere vormen van criminaliteit

Aan de hand van het bevolkingsonderzoek 'Amsterdammers over misdaad en politie 1990' kan op andere vormen van criminaliteit worden ingegaan. Dit rapport, uitgegeven door Bureau Organisatie van de Gemeentepolitie Amsterdam bevat een verslag van een

enquête onder Amsterdammers waarbij vragen zijn gesteld over criminaliteit, slachtofferchap, onveiligheidsgevoelens en problemen in de eigen woonomgeving. Ook aan deze gegevens kleven beperkingen. Aangezien de respondenten evenredig verdeeld zijn over de politiedistricten is de verdeling naar stadsdeel ongelijk; 556 respondenten zijn in de binnenstad woonachtig en slechts 73 in Geuzenveld/Slotermeer. Bovendien wordt niet elk misdrijf waar de betrokkene slachtoffer van is, in diens woonomgeving - of met andere woorden in het betreffende stadsdeel - gepleegd. Volgens informatie van de politie vindt ongeveer 75% van de misdrijven plaats in het district waar het slachtoffer woont. Wij gaan ervan uit dat een min of meer vergelijkbaar percentage gehanteerd kan worden voor de stadsdelen. De enquêtegegevens bieden ondanks deze beperkingen een redelijk inzicht in de situatie in de stadsdelen.

Tabel 3: Slachtofferpercentages naar delict en gevoelens van onveiligheid per stadsdeel in 1990²

Stadsdeel	fietsdiefst.	inbraak	autodiefst.	autokraak	autobesch.	beroving	onveilig
Westerpark	28.8	5.4	1.8	9.9	12.6	9.0	37
Oud West	32.4	5.2	0.9	9.4	13.8	16.3	37
De Pijp	36.7	5.6	3.8	13.2	22.6	11.3	32
Oost	27.6	14.4	0.0	19.7	22.3	5.3	43
Zeeburg	31.3	7.9	1.6	9.4	20.3	11.0	37
Bos en Lommer	19.5	6.0	3.0	16.4	28.4	6.0	41
De Baarsjes	26.6	5.6	3.3	22.2	30.0	8.9	45
Zuid	27.3	6.8	4.7	21.0	30.4	6.8	31
Rivierenbuurt	30.3	12.8	1.2	12.9	15.2	7.0	29
Watergraafsmeer	15.6	6.0	0.0	10.8	14.4	13.2	40
Noord	13.0	7.7	3.0	13.1	17.6	5.3	33
Geuzenveld/Sloterm.	8.2	5.5	6.9	15.0	20.6	9.5	48
Osdorp	14.3	1.3	5.2	19.5	27.3	7.8	45
Slotervaart/O. Veld	14.7	1.5	1.5	10.3	20.6	5.9	53
Buitenveldert	5.7	0.0	1.9	5.7	20.8	0.0	47
Zuidoost	16.9	7.9	2.0	20.5	21.2	9.3	53
Stad	25.0	7.6	2.7	15.1	20.9	8.8	40

* Bron: Gemeentepolitie Amsterdam, Bureau Organisatie

In de categorie fietsdiefstal scoren de stadsdelen De Pijp, Oud West, Zeeburg en Bos en Lommer boven de dertig procent. Dit betekent dat bijvoorbeeld meer dan een derde van het aantal ondervraagde bewoners van stadsdeel De Pijp aangeeft, dat in het afgelopen jaar hun fiets (één of meerdere keren) is gestolen. De stadsdelen Geuzenveld-/Slotermeer en vooral Buitenveldert springen er in gunstige zin uit. De bewoners van

² De categorieën zijn achtereenvolgens: fietsdiefstal, inbraak in woning, autodiefstal, inbraak in auto, beschadiging aan auto, beroving zonder geweld en gevoelens van onveiligheid in eigen buurt of wijk.

deze stadsdelen hebben aanmerkelijk minder last gehad van fietsdiefstal dan het stedelijk gemiddelde.

Inbraken komen volgens de enquête vooral voor in de stadsdelen Oost en Rivierenbuurt. Weinig inbraken zijn geconstateerd in Slotervaart/Overtoomse Veld, Osdorp en geen (!) in Buitenveldert.

Opvallend is het grote aantal meldingen van autodiefstal in Geuzenveld/Slotermeer. Mogelijk houdt dit verband met de geringe hoeveelheid geënquêteerden in dit stadsdeel. In stadsdeel Oost is het slachtofferpercentage van autodiefstal nul.

De stadsdelen De Baarsjes, Zuid en Zuidoost geven een hoog slachtofferpercentage te zien voor het delict inbraak in auto. In Buitenveldert is het percentage wederom het laagst.

In de categorie beschadiging aan auto scoren de stadsdelen Zuid en De Baarsjes hoog. Duidelijk onder het stedelijk gemiddelde liggen de slachtofferpercentages voor dit delict in de stadsdelen Westerpark en Oud West.

Oud West heeft wel een hoog percentage slachtoffers van beroving zonder geweld, bijna het dubbele van het gemiddelde van de stad. Watergraafsmeer volgt met ruim dertien procent en ook in de stadsdelen De Pijp en Zeeburg geeft meer dan één op de tien ondervraagden aan vorig jaar beroofd te zijn.

Tenslotte blijkt uit de enquête dat vier op de tien Amsterdammers zich in eigen buurt of wijk wel eens onveilig voelt. Hoger dan vijftig procent scoren de stadsdelen Zuidoost en Slotervaart/Overtoomse Veld. De inwoners van de stadsdelen Rivierenbuurt, Zuid en De Pijp en Noord voelen zich relatief het veiligst.

2. Preventieprojecten op stadsdeelniveau

2.1. Onderzoeksvragen

Om te achterhalen welke criminaliteitsproblemen door de stadsdelen worden aangepakt, en op welke manier, zijn de volgende onderzoeksvragen voorgelegd:

- Wat zijn volgens u in dit stadsdeel de problemen met kleine criminaliteit?
- Worden deze problemen door een specifieke groep daders veroorzaakt? Zo ja, welke?
- Welke vormen van kleine criminaliteit worden in uw stadsdeel aangepakt, en op welke wijze? Wij denken hierbij aan inbraak, inbraak in auto, winkeldiefstal, (brom)-fietsdiefstal, overlast door drug- en/of alcoholgebruik, zakkenrollen, beroving, vernieling, baldadigheid, kladvandalisme en lichte geweldsdelicten.
- Wordt er in uw stadsdeel aandacht besteed aan het terugdringen van onveiligheidsgevoelens bij burgers. Zo ja, op welke wijze ('enge plekken'-aankpak)?
- Wordt er in meer algemene zin (dus niet alleen op delicten gericht) in het beleid van de verschillende afdelingen rekening gehouden met de preventie van criminaliteit? Gedacht kan worden aan de gebouwde omgeving, buurtbeheer, het stimuleren van informeel toezicht, etc..

2.2. Criminaliteitsproblemen op stadsdeelniveau

Bij de interviews met ambtenaren van de stadsdelen is ruime aandacht geschonken aan de omvang van criminaliteitsproblemen in het betreffende stadsdeel. Hierbij is gebleken dat men in het algemeen niet over cijfermatige gegevens met betrekking tot criminaliteit kan beschikken. In hoofdstuk 1 is al gewezen op de redenen hiervoor. Voor inzicht in criminaliteit is men dan ook aangewezen op andere informatiebronnen. Ruim de helft van de stadsdelen geeft aan dat mondelinge informatie wordt betrokken vanuit regelmatig overleg van ambtenaren van de afdeling Algemene Zaken met de politie.

Ook zegt ongeveer de helft van de stadsdelen aandacht te schenken aan signalen en klachten van buurtbewoners met betrekking tot criminaliteit. Enkele stadsdelen hebben een apart telefoonnummer waar burgers met klachten terecht kunnen, in andere bestaat een buurtwinkel waar men klachten of meldingen kan deponeren.

Enkele stadsdelen geven aan gegevens te putten uit de vernielregistratie (Rivierenbuurt, Zuid, Zeeburg en Oost), één stadsdeel heeft zelf een vernielregistratie opgezet (De Pijp) en in één stadsdeel (Osdorp) is een enquête gehouden naar onveiligheidsgevoelens onder burgers.

In bijna alle stadsdelen fungeert een schouwgroep die ten doel heeft onveilige plekken in de buurt te inventariseren.

Tenslotte wordt door een enkel stadsdeel gemeld dat ook vanuit eigen waarneming van ambtenaren (en met name die van Stadsdeelwerken) informatie verkregen over criminaliteit.

Op de vraag in hoeverre stadsdelen op basis van de verkregen informatie nu werkelijk inzicht hebben in haar criminaliteitsproblemen, is geen eenduidig antwoord te geven. Uit de interviews blijkt dat een aantal stadsdelen goed zicht hebben op de situatie (Noord, Westerpark, Zuid, De Pijp, De Baarsjes en Geuzenveld/Slotermeer). In een aantal stadsdelen heeft men redelijk zicht op de situatie (Oost, Osdorp, Buitenveldert, Rivierenbuurt en Watergraafsmeer). In een aantal stadsdelen (Zuidoost, Zeeburg, Bos en Lommer, Oud West en Slotervaart/Overtoomse Veld) heeft men weinig of geen inzicht in de problemen en geeft men dat soms ook zelf aan. Een van de gesprekspartners formuleerde dit als volgt: "We hebben niet goed zicht op de situatie nu".

De problemen die door de stadsdelen worden ondervonden betreffen in sommige gevallen concrete delicten. Men noemde bijvoorbeeld vandalisme (10x), inbraak in woningen (5x), autokraak (4x), zakkenrollen (3x), bedreiging van of overvallen op winkeliers (3x), verkeerscriminaliteit (2x) en gevoelens van onveiligheid (3x). Vaak wordt melding gemaakt van groepen jongeren die overlast en criminaliteit veroorzaken. In de meeste gevallen gaat het om allochtone jongeren (8x), bijvoorbeeld in Osdorp, Zuidoost, Zuid, De Pijp en Oud West. Drie maal wordt melding gemaakt van groepen waar met name Nederlandse jongeren deel van uitmaken.

2.3. Criminaliteitspreventie in de stadsdelen

Algemeen beleid

Hoewel bij de interviews met name aandacht is geschonken aan projecten waar de stadsdelen betrokkenheid bij hebben, bleef het algemene beleid op dit gebied niet buiten beschouwing. In veel stadsdelen heeft criminaliteitspreventie geen politieke prioriteit, maar is er op diverse beleidsterreinen wel aandacht voor.

De meeste stadsdelen geven aan dat geconstateerde vernielingen snel hersteld worden door de afdeling Stadsdeelwerken. Doel hiervan is dat erosievandalisme voorkomen wordt. Bovendien wordt bijvoorbeeld in Zeeburg voor het straatmeubilair vandalisbestendig materiaal gebruikt en worden hekken rondom speelplaatsen aangebracht. In Slotervaart/Overtoomse Veld is een speciaal vandalisme-meldpunt in het leven geroepen bij de afdeling Stadsdeelwerken.

Ook op het gebied van preventie van kladvervuiling speelt de afdeling Stadsdeelwerken in een aantal stadsdelen een belangrijke rol. In Bos en Lommer en Osdorp bijvoorbeeld, streeft men er naar om geconstateerde vervuiling snel te verwijderen en daarna speciale coating aan te brengen. Door deze coating kunnen muren gemakkelijker en goedkoper worden schoongemaakt. Sommige stadsdelen doen nog iets extra's. In Noord

kan men een reinigingsabonnement nemen bij Stadsdeelwerken en De Baarsjes heeft speciaal voor de reiniging van gemeentelijke eigendom een hogedrukspuit aangeschaft. Veel stadsdelen voeren een actief beleid bij de plaatsing van fietsenrekken. Op aanvraag van buurtbewoners gaat men in principe over tot plaatsing waardoor het fietsdieven moeilijker wordt gemaakt hun slag te slaan. Overigens is men niet overal onverdeeld voorstander van plaatsing van fietsenrekken. In Bos en Lommer is men terughoudend bij de plaatsing aangezien fietswrakken in de rekken juist vandalisme zouden uitlokken en in De Baarsjes meent men dat door de rekken de toegankelijkheid van het trottoir in het geding kan komen.

Ook op andere terreinen heeft het gevoerde beleid implicaties voor de preventie van veel voorkomende criminaliteit. De afdeling Algemene Zaken bijvoorbeeld kan via haar vergunningenbeleid preventief optreden tegen overlast in verband met alcohol- of druggebruik. In sommige stadsdelen is men terughoudend bij de verstrekking van vergunningen en in geval van overlast worden vergunningen ingetrokken en gelegenheden gesloten (bijvoorbeeld in Noord en De Baarsjes).

Sommige stadsdelen zorgen via bepalingen in de bouwverordening dat bij nieuwbouw aandacht wordt geschonken aan de inbraakbeveiliging van woningen en gebouwen.

Toezichthouders

In de stadsdelen bestaan verschillende projecten voor criminaliteitspreventie; een belangrijke projectsoort is de toezichthouder. Met ondersteuning van de Troubleshooter Vandalismepreventie van de afdeling CER zijn vanaf eind 1988 diverse pleintoezichthouders actief. De effectieve aanpak door deze functionarissen van het vandalisme probleem, heeft geleid tot een sterke groei van het aantal toezichthouders in Amsterdam. Momenteel zijn in 11 stadsdelen (Westerpark, De Pijp, Oost, Zeeburg, De Baarsjes, Zuid, Rivierenbuurt, Noord, Geuzenveld/Slotermeer, Osdorp en Slotervaart/ Overtoomse Veld) vaak meer dan één toezichthouders actief of bestaan er vergaande plannen om tot aanstelling van dergelijke functionarissen over te gaan. Slechts in de stadsdelen Zuid-oost, Bos en Lommer, Oud West, Buitenveldert en Watergraafmeer zijn geen toezichthouders actief en bestaan er ook geen plannen tot aanstelling over te gaan.

Doel van de toezichthouders is het voorkomen en bestrijden van vervuiling en vandalisme. Hiertoe onderneemt de toezichthouder twee soorten activiteiten:

- hij of zij organiseert sport- en spelactiviteiten voor jongeren;
- hij of zij heeft een beheertaak: de buurt wordt regelmatig geschouwd, vernielingen worden aan Stadsdeelwerken doorgegeven en er wordt op toegezien dat snel herstel volgt. Door aanstelling van toezichthouders bij het stadsdeel zijn er korte lijnen met ambtenaren van Stadsdeelwerken.

Hoewel de toezichthouders aanvankelijk met name op en rondom pleinen opereerden zien we dat ze momenteel ook op andere plaatsen worden ingezet waar vandalisme problemen gesignaleerd worden, bijvoorbeeld in zwembaden (in Rivierenbuurt en Geuzenveld/Slotermeer) of in parken (in Zuid en De Pijp).

Buurtbeheer

In elf stadsdelen bestaan er concrete plannen om in het kader van de sociale vernieuwing projecten op te zetten die erop zijn gericht de kwaliteit van de woonomgeving in de buurt te verbeteren of is men reeds met de uitvoering van dergelijke projecten begonnen. Sleutelwoorden hierbij zijn verbetering van de leefbaarheid en de sociale veiligheid. Deze projecten worden onder diverse noemers opgezet, in de meeste gevallen wordt gesproken over buurtbeheer, soms ook over zelfbeheer of leefbaarheidsprojecten. Hoewel deze projecten in het algemeen niet in eerste instantie de preventie van criminaliteit ten doel hebben, wordt hiermee vaak wel een preventief effect beoogd, met name op het gebied van vandalisme. In de projecten van de stadsdelen Noord en De Pijp is het preventieve aspect het duidelijkst aanwezig. Deze projecten worden gesubsidiëerd door de Directie Criminaliteitspreventie van het Ministerie van Justitie.

In zeven stadsdelen bestaan er plannen voor de aanstelling van buurtconciërges of buurtbeheerders. Het gaat om de stadsdelen Oud West, De Baarsjes, Bos en Lommer, Zuid, Buitenveldert en Osdorp. De buurtconciërge/-beheerder kan in de diverse stadsdelen op verschillende manieren gaan fungeren. In De Baarsjes ziet men een soort ombudsman/vrouw voor zich die de wijk en haar problemen kent en deze weet op te lossen. Hij/zij moet bewonersklachten inventariseren, gebreken aan de openbare weg opnemen en zorgen voor de coördinatie van bejaardenhulp, jongerenprojecten en jeugdsportprojecten. In Bos en Lommer wil men een functionaris die klachten inventariseert en onderhoudsklussen voor zijn of haar rekening neemt, maar die daarnaast ook een belangrijke sociale functie voor met name oudere buurtbewoners heeft. Ook in Osdorp zal de buurtconciërge zich op oudere buurtbewoners richten. In dit stadsdeel bestaan ook plannen buurthuisconciërges aan te stellen. Deze aan een buurthuis verbonden functionaris dient de woonomgeving te beheren en vernielingen tegen te gaan.

In de stadsdelen Oud West, De Baarsjes, Bos en Lommer, Zuid, De Pijp en Zeeburg is reeds overgegaan tot of zal op korte termijn overgegaan worden tot de aanstelling van conciërges op scholen. De schoolconciërges houden toezicht op de school en verrichten noodzakelijke onderhoudsklussen. Daarnaast hebben zij natuurlijk ook een sociale functie voor de leerlingen van de school.

In vijf stadsdelen, namelijk Westerpark, Bos en Lommer, De Pijp, Noord en Zeeburg beperken de plannen zich niet tot de aanstelling van één of meer beheerders.

In Noord wordt overgegaan tot de aanstelling van woonconsulenten bij het gemeentelijk woningbedrijf die samen met onder andere bewoners, de politie, het jongerenwerk en de wijkvoorziening voor bejaarden tot de aanpak van criminaliteitsproblemen moeten komen. Ook in Zeeburg wil men overgaan tot de aanstelling van woonconsulenten.

In De Pijp wordt bij het stadsdeel een buurtmanager aangesteld die diverse beheerders van openbare ruimte en gebouwen bijeen brengt om tot een oplossing van problemen op het gebied van criminaliteit en onveiligheid te komen.

In Westerpark spreekt men over zelfbeheer; er zal bij de wijkopbouworganen een coördinator aangesteld worden die bewoners ondersteuning zal bieden bij de realisering van projecten die erop zijn gericht problemen in de buurt op te lossen. Ook in Bos en Lommer heeft men getracht zelfbeheer van de grond te krijgen. Van het budget dat in 1990 beschikbaar was om initiatieven vanuit de buurt te financieren is echter geen gebruik gemaakt. De geringe buurtcohesie zou volgens onze gesprekspartners de reden zijn van de afwachtende houding van buurtbewoners op dit gebied.

In Zuidoost, Watergraafmeer, Slotervaart/Overtoomse Veld, Oost en Rivierenbuurt zijn er geen concrete plannen voor buurtbeheer.

Overige activiteiten en projecten

Sommige stadsdelen houden zich behalve met het voorkomen van vandalisme, ook met preventie van andere misdrijven bezig. Elf stadsdelen geven aan activiteiten te (gaan) ondernemen op het gebied van preventie van inbraken in woningen. Negen stadsdelen schakelen het Inbraak Preventie Centrum Oost (IPC) in, om verbetering aan te brengen aan het hang- en sluitwerk van woningen of hebben plannen daartoe. Dit zijn de stadsdelen Zeeburg, Bos en Lommer, De Baarsjes, Oost, Westerpark, Zuid, De Pijp, Slotervaart/Overtoomse Veld en Geuzenveld/Slotermeer. In Bos en Lommer is een klussenwinkel en in Geuzenveld/Slotermeer en Buitenveldert zijn er plannen voor een klussenbus; bij deze initiatieven zal samenwerking met het IPC worden gezocht. Noord en Rivierenbuurt maken geen gebruik van het IPC, maar hebben wel een voorziening in de vorm van een buurtwinkel respectievelijk klussenbus waarmee door het aanbrengen van verbeteringen aan het hang- en sluitwerk van woningen inbraakpreventie wordt beoogd. In Noord werkt een ambtenaar het van stadsdeel samen met een ambtenaar Voorkoming Misdrijven van de politie met als doel het nemen van maatregelen voor inbraakpreventie aan woningen te stimuleren.

Ook ondernemen stadsdelen activiteiten op het gebied van bedreiging van en overvallen op winkeliers. De stijging van het aantal overvallen en het vallen van een dodelijk slachtoffer hebben ertoe geleid dat de Amsterdamse politie vanaf begin 1991 een hoge prioriteit aan dit misdrijf gaf. Stadsdelen zijn hierbij betrokken door het organiseren van overleggen, waarbij de politie de winkeliers adviseert over de handelwijze bij een overval. Vijf stadsdelen maken melding van betrokkenheid bij een dergelijk overleg, namelijk Westerpark, Zuid, Rivierenbuurt, Bos en Lommer en De Baarsjes. In twee stadsdelen ontplooit men ook meer concrete preventieve activiteiten op dit gebied: in Oost zijn winkeliers aangesloten op een gezamenlijk alarmsysteem en in De Baarsjes bestaan hiertoe plannen.

Naast projecten die door meerdere stadsdelen tegelijkertijd zijn of worden opgezet, zijn er nog een aantal andere projecten die door een enkel stadsdeel worden uitgevoerd. Behalve in Noord, Zuidoost en Westerpark worden deze projecten gefinancierd uit de sociale vernieuwingsgelden. In Noord zijn twee van dergelijke projecten ondernomen: ter preventie van criminaliteit rondom de luilakviering en kerstboomverbranding zijn deze

festiviteiten door het stadsdeel georganiseerd. In Osdorp bestaan er plannen voor een preventieproject ten behoeve van Marokkaanse jongeren, en heeft men stadswachten ingeschakeld voor het uitoefenen van toezicht bij winkelcentra. Tevens zijn in dit stadsdeel plannen gemaakt voor een spijbelproject waarmee beoogd wordt schooluitval te voorkomen. Stadsdeel De Baarsjes kent eveneens plannen voor een spijbelproject. In Zuidoost worden sportactiviteiten georganiseerd voor jongeren en in Westerpark zal de 'Graffiti Remove Brigade' met behulp van een hogedrukspuit kladvervuiling in de buurt te lijf gaan. In de stadsdelen Buitenveldert, Zeeburg en Zuid bestaan plannen voor het aanstellen van stadswachten.

2.4. Conclusies

1. Niet alle stadsdelen hebben inzicht in de criminaliteitsproblemen die zich daar voordoen. Ongeveer een derde van de stadsdelen is goed op de hoogte van de zich voordoende problemen. Een derde is redelijk van deze problemen op de hoogte en terwijl een derde slecht bekend is met de situatie in het stadsdeel.
2. In de stadsdelen heeft de preventie van vandalisme duidelijk aandacht. De meeste stadsdelen hebben projecten die zich richten op het voorkomen en/of terugdringen van vandalisme. De toezichthoudersprojecten zijn hiervan de duidelijkste voorbeelden. Ook met de in het kader van de sociale vernieuwing opgezette buurtbeheerprojecten wordt, zij het als nevendoel, de preventie van vandalisme beoogd.
3. Bestuurlijke preventie van andere vormen van criminaliteit komt op stadsdeelniveau nog nauwelijks van de grond. Slechts de preventie van inbraken in woningen heeft bij vrij veel stadsdelen ingang gevonden. Aan het terugdringen van het aantal inbraken in auto's, winkel- en (brom-)fietsdiefstallen, en lichte geweldsdelicten wordt weinig of geen prioriteit toegekend.
4. In de toezichthoudersprojecten komt duidelijk naar voren dat activiteiten die door de centrale stad zijn opgezet, door stadsdelen worden overgenomen. De Troubleshooter Vandalismepreventie van de centrale stad heeft in het verleden vaak de aanzet gegeven tot het opzetten van toezichthoudersprojecten. Momenteel volgen veel stadsdelen dit voorbeeld en zetten deze -al dan niet in samenwerking met de troubleshooter- zelf dit soort projecten op.
5. De samenwerking tussen stadsdelen bij het bedenken en opzetten van projecten is minimaal. Alleen op het gebied van de preventie van inbraken is samenwerking zichtbaar in die zin, dat meerdere stadsdelen gebruik maken van een centrale voorziening (namelijk het IPC Oost).

6. Op onderdelen is er tussen een aantal stadsdelen en de politie een goede samenwerking. Op initiatief van de stadsdelen wordt in het algemeen bij de toezichthoudersprojecten en het buurtbeheer de politie betrokken. Daarnaast verkrijgt een aantal stadsdelen informatie over criminaliteitsproblemen van de politie. Enkele stadsdelen worden ingeschakeld bij de aanpak van de politie van een bepaald probleem. De activiteiten van stadsdelen in het kader van de aanpak van overvallen op winkeliers zijn een goed voorbeeld van het feit dat stadsdelen bestuurlijke preventie oppakken wanneer zij daartoe door anderen worden aangezet.

3. De structuur van het decentrale preventiebeleid

3.1. Onderzoeksvragen

Onder de structuur van het decentrale preventiebeleid wordt verstaan de wijze waarop de stadsdelen de aanpak van (kleine) criminaliteitsproblemen hebben georganiseerd. Dit betreft zowel de interne ambtelijke organisatie, als de voor dit doel noodzakelijke samenwerkingsverbanden en overlegstructuren met buurtbewoners, politie en het maatschappelijk middenveld. Voor de overzichtelijkheid worden de stadsdelen niet apart behandeld, maar volgen wij een thematische opzet.

De voor dit hoofdstuk relevante onderzoeksvragen luiden:

- Is er in uw stadsdeel een functionaris die zich specifiek bezig houdt met het preventiebeleid? Zo ja, wie?
- Kunt u in het kort de ambtelijke, politieke en justitiële structuur van het preventiebeleid aangeven, is er bijvoorbeeld een aparte projectgroep voor ingesteld?
- Welke functionarissen (inclusief politie en O.M.) zijn bij het preventiebeleid betrokken? Van welke afdelingen zijn zij afkomstig?

3.2. Ambtelijke organisatie

In geen van de stadsdelen is een functionaris werkzaam die volledig is vrijgesteld voor criminaliteitspreventie. In vijf stadsdelen (De Baarsjes, Zuid, Noord, Slotermeer en Slotervaart) zijn er echter ambtenaren die zich gedeeltelijk met dit vraagstuk bezighouden. Onder het motto "Als er iemand criminaliteitspreventie doet, ben ik het", antwoorden zij bevestigend op vraag 1.

Met uitzondering van stadsdeel Noord, waar het een ambtenaar van Algemene Zaken betrof, zijn deze ambtenaren criminaliteitspreventie werkzaam bij de afdeling Welzijn. Met name de ambtenaren van Welzijn beperken zich uit hoofde van hun functie tot een aspect van de bestuurlijke preventie: het tegengaan van vandalisme. In Noord trekt de betrokken ambtenaar een breder preventiebeleid.

In geen van de stadsdelen is er een ambtelijke projectgroep voor de coördinatie van het totale preventiebeleid (vandalismepreventie, buurtbeheer, functioneel toezicht, etc.). Dit wil niet zeggen dat er geen overlegstructuur op dit gebied is. Slechts in vier stadsdelen (Oud West, Watergraafmeer, Osdorp en Zuidoost) wordt er geen overleg over bestuurlijke criminaliteitspreventie gevoerd. In de stadsdelen Westerpark, De Pijp, Slotervaart en Buitenveldert zijn commissies ingesteld voor het begeleiden van specifieke projecten. Daarbuiten kennen veel stadsdelen fora met een bredere taakopdracht dan bestuurlijke preventie alleen (Westerpark, Zuid, Oost, Noord, Bos en Lommer, De Baarsjes en Zeeburg). In de meeste van deze gevallen is het begrip 'leefbaarheid' de kapstok waaraan het overleg is opgehangen. Criminaliteitspreventie, met name de bestrijding van

vandalisme en het tegengaan van onveiligheidsgevoelens komt, vormt evenwel steeds een belangrijk aandachtspunt.

3.3. Overlegstructuren

Aan het begeleidend overleg over bestuurlijke preventieprojecten op decentraal niveau nemen niet alleen ambtenaren van de stadsdelen deel. Uitgangspunt is een zo groot mogelijk draagvlak in de buurt of wijk te creëren, door bewonersgroepen en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld te mobiliseren. Een goed contact met de politie is daarbij eveneens onontbeerlijk. Behalve bij de voorbereidingsgroep van het leefbaarheidsproject Bettemanplein in stadsdeel Zuid neemt de politie steeds aan het overleg deel.

Het onderscheid tussen begeleidingscommissies voor specifieke projecten en overlegorganen met een bredere opdracht is terug te vinden in de ambtelijke deelname op stadsdeelniveau. In de eerste groep ligt de trekkersrol (met uitzondering van de schouwgroep in Buitenveldert) steeds bij de afdeling Welzijn. De reden daarvoor is dat deze projecten zich richten op één expliciete doelgroep: jongeren. In de commissies die zich richten op het verbeteren van de leefbaarheid ligt de trekkersrol niet altijd bij dezelfde afdeling. Voorzover direct aansluiting wordt gezocht bij het beleid voor sociale vernieuwing is de ambtenaar die daarvoor is vrijgemaakt de trekker. Dit is het geval in Zuid, Rivierenbuurt en Noord, en tevens in de nog in te stellen begeleidingsgroep in Geuzenveld/Slotermeer. In Westerpark ligt het initiatief bij de bewonersorganisaties, in Oost bij de afdeling Algemene Zaken en in De Baarsjes bij Stadsdeelwerken.

In een aantal gevallen maken ambtenaren van diensten of afdelingen van de centrale stad deel uit van het begeleidend overleg; Bouw- en Woningtoezicht bij de beheergroepen in Oost, het Gemeentelijke Energiebedrijf in de schouwgroep Sociale Veiligheid in Buitenveldert en de beheergroep Zeeburg, en de Gemeentelijke Geneeskundige- en Gezondheidsdienst eveneens in de beheergroep Zeeburg. In de begeleidende commissies van specifiek op criminaliteitspreventie gericht beleid zit, voor zover het de projecten pleintoezicht betreft, steeds de troubleshooter. De Coördinator Vandalismpreventie heeft toegezegd zitting te nemen in de Beleidsgroep Buurtmanagement De Pijp.

De decentrale preventiestructuur kan aldus als volgt worden onderverdeeld.

Vier stadsdelen hebben begeleidende commissies voor specifieke projecten:

- Westerpark, Begeleidingsgroep Anti-vandalismproject Staatsliedenbuurt (ambtenaar Welzijn, Sportbuurtwerker, troubleshooter, bestuurders buurthuis De Binding, buurtwerkers buurthuis De Binding, toezichthouder Speeltuin Westerkwartier, politie);
- De Pijp, Beleidsgroep Toezichthoudersproject Vandalismpreventie Diamantbuurt (Troubleshooter, Welzijn, pleintoezichthouder, coördinator jongerenwerk buurthuizen (BOZA), klachtenbehandelaars De Pijp, tienerwerker buurthuis Cinéto!, bewonerscommissie Algemene Woningbouw Vereniging, politie, hoofd openbare school De

- Edelsteen, Stadsdeelwerken) en de (nog in te stellen) begeleidingsgroep Buurtmanager De Pijp;
- Slotervaart, Begeleidingsgroep Anti-vandalisme project Slotervaart/Overtoomse Veld (Stadsdeelwerken, Welzijn, troubleshooter, Stichting Welzijn Westelijke Tuinsteden, Wijkopbouworgaan (werkgroep Wonen), Woningbouwvereniging Amsterdam Zuid, directrice Mondriaan Lyceum, buurtbewoners, politie);
 - Buitenveldert, schouwgroep sociale veiligheid (op ad hoc-basis) (Algemene Zaken - Coördinatie Vrouwenemancipatie-, Stadsdeelwerken, Wonen en Werken, politie, GVB, GEB, belangengroeperingen uit het stadsdeel).

Begeleidend overleg met een bredere opdracht vinden we in de stadsdelen:

- Westerpark, overleg openbare ruimte (OOR) Spaarndammerbuurt (Stadsdeelwerken, politie, wijkopbouworgaan, buurtorganisaties);
- Oost, beheergroepen Transvaalbuurt, Oosterparkbuurt/Weesperzijdestrook en Dapperbuurt (Algemene Zaken, Stadsdeelwerken, Wonen en Werken, Bouw- en Woningtoezicht, Gemeentelijk Woningbedrijf, politie, bewonersgroepen);
- Zeeburg, beheergroep Zeeburg (stadsdeelsectoren, GEB, GGD, Riagg, wijkagent);
- De Baarsjes, leefbaarheidsgroep Stadsdeelwerken (Stadsdeelbestuurder Stadsdeelwerken, Stadsdeelwerken, politie, buurtbewoners); Handhavingsteam De Baarsjes (Stadsdeelwerken, Wonen en Werken, Algemene Zaken, politie, Milieudienst);
- Zuid, voorbereidingsgroep leefbaarheidsproject Bettemanplein (Stadsdeelwerken, Welzijn, Sociale Vernieuwing, Wonen en Werken, Wijkopbouworgaan Zuidwest, Stichting Welzijn Zuid);
- Rivierenbuurt, beleidsgroep Rivierenbuurt (Voorzitter Dagelijks Bestuur, Welzijn, Wonen en Werken, Algemene Zaken, Coördinator Jongerenwerk, politie, Algemeen Maatschappelijk Werk);
- Noord, werkgroep Veiligheid en Leefklimaat (Sociale Vernieuwing, Bestuurszaken, Emancipatie, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Beheer en Onderhoud, Projecten, Stichting Bewonersondersteuning, politie).

3.4. Conclusies

1. De stadsdelen kennen zonder uitzondering geen interne structuur voor het voeren van een bestuurlijk preventiebeleid. Een speciaal voor dat doel vrijgemaakte ambtenaar ontbreekt, evenals een ambtelijke projectgroep.
2. Voor zover de stadsdelen centraal geïnitieerde projecten uitvoeren is er een begeleidende structuur aanwezig. Deze coördinerende overleggen zijn expliciet gericht op één specifieke doelstelling (vandalismepreventie) en niet direct toegerust om een breder preventiebeleid te trekken.

3. De op het verbeteren van de leefbaarheid gerichte projecten kennen eveneens een begeleidend overleg. Ook in deze fora wordt aandacht besteed aan criminaliteitspreventie, echter alleen indien er een relatie is met de bredere doelstelling van deze projecten: het verbeteren van de leefbaarheid in buurt of wijk.

4. De relatie tussen de centrale stad en de stadsdelen

4.1. Onderzoeksvragen

In dit onderzoek is ruim aandacht besteed aan de bekendheid van de lopende activiteiten van de centrale stad op het gebied van vandalismpreventie en preventie van andere vormen van kleine criminaliteit. Tevens is gevraagd naar de rol die de stadsdelen zien voor de centrale stad nu het preventiebeleid (in ieder geval al op papier) in ruime mate gedecentraliseerd is.

Bovengenoemde aandachtspunten zijn in de inventarisatie als volgt geformuleerd:

- Wat is uw mening over de recente c.q. lopende activiteiten van de centrale stad op het gebied van criminaliteitspreventie? Wij denken daarbij aan het kwartaalblad 'Grensgevallen' en andere publicaties, de wijkacties, de troubleshooter en Bureau Halt.
- Wat ziet u in centrale ondersteuning van het preventiebeleid, bijvoorbeeld door middel van kennisoverdracht, of door het beschikbaar stellen van centraal voorhanden zijnde hulpmiddelen?
- Bent u geïnteresseerd in een conferentie bestuurlijke preventie, waarin ervaringen met bestuurlijke preventie op stadsdeelniveau met andere stadsdelen uitgewisseld kunnen worden?

4.2. Centrale activiteiten

Coördinatiepunt Vandalismpreventie

De bij het Coördinatiepunt Vandalismpreventie werkzame troubleshooter is bij de stadsdelen over het algemeen goed bekend. Slechts de door stadsdeel Watergraafmeer ingestuurde vragenlijst geeft hierover geen uitsluitsel.

Bij negen stadsdelen is zij betrokken (geweest) bij het opzetten van projecten gericht op de preventie van vandalisme of andere vormen van kleine criminaliteit. Bij andere stadsdelen is zij bekend door haar verleden als gemeenteraadslid, of door de aandacht die haar werk in de media heeft gekregen. In de stadsdelen Westerpark, De Pijp, Oost, De Baarsjes en Slotervaart heeft de troubleshooter bemoeienis met de projecten pleintoezichthouder. In Zuid bij het leefbaarheidsproject Bettemanplein, in Noord bij diverse projecten en in Slotermeer en de Rivierenbuurt bij de aanvragen voor de instelling van toezichthouders heeft zij eveneens een rol gespeeld.

Ook de aanpak van de troubleshooter wordt veelal geprezen. Vooral bij het initiëren van nieuwe projecten kan zij een sturende, adviserende en stimulerende rol spelen. Op deze manier hoeven de stadsdelen niet steeds opnieuw 'het wiel uit te vinden', zoals dat in ambtelijke taal heet. De stadsdelen De Pijp en Slotermeer geven aan dat zij zich vervolgens in de uitvoeringsfase van de projecten stilaan zal kunnen terugtrekken. Ze

hoeft daarom niet in elke begeleidingscommissie of stuurgroep zitting te nemen. Een lidmaatschap op ad hoc-basis lijkt hen al voldoende.

Door de stadsdelen is ook een aantal knelpunten genoemd in de (mogelijke) samenwerking met een centrale ambtenaar als de troubleshooter. Sommige stadsdelen (bijvoorbeeld Noord en Osdorp) vinden dat zij te bureaucratisch moet werken. Projecten van de troubleshooter moeten aan teveel subsidievoorwaarden voldoen, zodat ze niet goed genoeg op de stadsdeelsituatie toegesneden kunnen worden. Daarnaast wordt vrij algemeen gevonden dat haar budget te klein is, waardoor vrij veel projectaanvragen niet gehonoreerd kunnen worden.

Voor stadsdeel Slotermeer is de subsidiestroom van de troubleshooter trouwens de enige reden om met haar in zee te gaan. "Als ze geen geld meebrengt, hoeft ze ook niet te komen praten," is in dit verband gezegd.

In het verlengde van de activiteiten van de troubleshooter, ligt er volgens de stadsdelen een kans voor het Coördinatiepunt Vandalismepreventie zich te ontwikkelen tot een stedelijk informatie- en documentatiecentrum voor preventie van vandalisme en andere vormen van kleine criminaliteit. De stadsdelen zien in grote meerderheid een functie voor het coördinatiepunt in dit kader. Alleen stadsdeel Zeeburg ziet geen taak voor het coördinatiepunt en vindt dat het bestuurlijk preventiebeleid geheel gedecentraliseerd moet worden. De stadsdelen Oost en Watergraafmeer onthielden zich van een mening hieromtrent.

De stadsdelen hechten eraan kennis te nemen van de centraal aanwezige informatie en documentatie. Ambtenaren van de stadsdelen stellen in het algemeen prijs op contacten met het coördinatiepunt mits deze het stadsdeel concreet iets opleveren. De centrale stad kan "neuzen richten, nieuwe ideeën aanvoeren en deskundigheid bevorderen" (Osdorp). Dit kan gestalte krijgen op een speciaal daartoe te organiseren bijeenkomst. Met uitzondering van Oud West ("geen behoefte aan") en De Baarsjes ("te vroeg"), zijn de meeste stadsdelen in een dergelijk initiatief geïnteresseerd. Van Oost is in dit verband geen mening geregistreerd.

Bureau Halt

Aan de stedelijke bekendheid van het Halt-bureau behoeft, na de anderhalf jaar waarin het bureau functioneert, niet getwijfeld te worden. Het wordt algemeen een goed initiatief gevonden. Toch hebben de stadsdelen nog maar weinig te maken gehad met Halt. De verwachting is dat met de uitbreiding van de formatie van het bureau dit zal veranderen. Incidenteel zijn er al contacten geweest tussen de volgende stadsdelen en Halt:

- Westerpark, in verband met het verzorgen van werkplekken door de pleintoezichthouder Van Beuningenplein;

- Zuid, in het kader van het leefbaarheidsproject Bettemanplein;
- Rivierenbuurt, in verband met activiteiten in het De Mirandabad;
- Slotervaart, waar Halt deelnam aan een voorlichtingsavond voor buurtbewoners, georganiseerd door de pleintoezichthouder en het wijkopbouworgaan aldaar;
- Zeeburg, waar Halt een presentatie verzorgde.

Grensgevallen

Het kwartaalblad 'Grensgevallen' is een uitgave van het Coördinatiepunt Vandalismpreventie. Het blad dat naast artikelen over "verschijnselen op het gebied van vandalisme en kleine criminaliteit en de bestrijding daarvan", cijfers uit de vernielregistratie opneemt, is bedoeld om het preventiebeleid van de gemeente Amsterdam grotere bekendheid te geven. 'Grensgevallen', is onder de bij het decentrale preventiebeleid betrokken ambtenaren slecht bekend. De ambtenaren krijgen 'Grensgevallen' slechts incidenteel onder ogen, en in de helft van de bezochte stadsdelen (Oost, Zeeburg, Watergraafmeer, Noord, Slotermeer, Osdorp, Buitenveldert en Zuidoost) is het zelfs onbekend. De in het blad opgenomen vandalismecijfers worden door enkele stadsdelen gebruikt om inzicht te krijgen in de problematiek in hun stadsdeel en een vergelijking met andere delen van de stad te kunnen maken.³

4.3. Conclusies

1. De stadsdelen zijn goed op de hoogte van het bestaan en het functioneren van de Troubleshooter Vandalismpreventie. De troubleshooter is bij negen stadsdelen betrokken (geweest) bij opzet en uitvoering van bestuurlijke preventieprojecten. Over haar aanpak is men in het algemeen enthousiast.
2. Van de overige activiteiten van het Coördinatiepunt Vandalismpreventie zijn de stadsdelen minder goed op de hoogte. De centraal opgedane ervaring over bestuurlijke preventie, en de aldaar verzamelde informatie, worden te weinig overgedragen (zie ook conclusie 4.). Hiervoor bestaat bij de meeste zeker belangstelling.
3. Bij Bureau Halt liggen plannen gereed voor een ronde van de Halt-medewerkers langs alle stadsdelen om de reeds bestaande, voornamelijk informele contacten te structureren. Deze contacten moeten in de toekomst de basis vormen voor het ontwikkelen van preventieve taken door het Halt-bureau. Een andere functie die deze contacten kunnen hebben is het uitbreiden van het aantal werkplekken voor Halt-jongeren. Op dit moment begeleidt het Halt-bureau de werkzaamheden van de jongeren nog voornamelijk zelf, en zijn er wat dat betreft nog weinig afspraken gemaakt met de stadsdelen.

³ 'Grensgevallen' wordt op het moment van deze rapportage door O+S, het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek geëvalueerd. Deze evaluatie zal meer informatie over de beoordeling van het blad opleveren.

Vooralsnog is dat alleen het geval geweest bij de projecten pleintoezichthouders. Vertegenwoordigers van de sector Stadsdeelwerken kunnen in dit verband eveneens goede gesprekspartners zijn.

4. In haar introductie bij het blad 'Grensgevallen' schrijft wethouder Baak van Cultuur, Educatie en Recreatie, dat de op dit gebied opererende instanties (gemeentelijke diensten en afdelingen, de politie, de stadsdelen en de instellingen van het particulier initiatief) van elkaar moeten weten wat ze doen, elkaar op ideeën moeten brengen en van elkaar moeten leren. Om dit te realiseren zal 'Grensgevallen' beter verspreid moeten worden. Bestuurders en stadsdeelsraadleden krijgen het blad op naam toegestuurd. De ambtenaren van de stadsdelen die zich met het preventiebeleid bezighouden, zullen aan deze mailinglist moeten worden toegevoegd.

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit afsluitende hoofdstuk geven wij een totaaloordeel over de bestuurlijke preventie-activiteiten van de stadsdelen (zie het schema op bladzijde 24). De gebruikte indicatoren voor dit oordeel zijn het zicht op de criminaliteitsproblemen in het stadsdeel, de ontwikkelde structuren om deze aan te pakken en de aanpak zelf.

Uit het onderzoek blijkt dat niet alle stadsdelen **inzicht hebben in de criminaliteitsproblemen** die zich daar voordoen. Ongeveer een derde van de stadsdelen is goed op de hoogte van de problemen. Een derde is redelijk van deze problemen op de hoogte, terwijl een derde niet goed bekend is met de situatie in het stadsdeel.

Een **structuur** voor het voeren van een bestuurlijk preventiebeleid is bij de stadsdelen slechts beperkt aanwezig. Bij vijf stadsdelen is een ambtenaar belast met criminaliteitspreventie. Geen enkel stadsdeel kent een ambtelijke projectgroep voor dit doel. Voor zover de stadsdelen door de centrale stad geïnitieerde projecten gericht op de preventie van vandalisme uitvoeren, is er een begeleidende structuur aanwezig. De projecten in het kader van het verbeteren van de leefbaarheid kennen eveneens een begeleidend overleg. In deze fora komt criminaliteitspreventie aan de orde als afgeleide van de bredere doelstelling van deze projecten. Van enige samenwerking tussen de stadsdelen bij het opzetten van een bestuurlijke preventiebeleid is alleen sprake op het gebied van inbraakpreventie.

Over de **aanpak** van de problematiek valt op te merken dat bijna alle stadsdelen aandacht hebben voor de preventie van vandalisme. Door de projecten pleintoezichthouder en -indirect- buurtbeheer proberen de meeste stadsdelen het aantal vernielingen terug te brengen. Bestuurlijke preventie van andere vormen van criminaliteit komt op stadsdeelniveau nog nauwelijks van de grond. Slechts de preventie van inbraken in woningen heeft dankzij de activiteiten van het Inbraak Preventie Centrum (IPC) bij vrij veel stadsdelen ingang gevonden. Een aantal stadsdelen heeft meegewerkt aan activiteiten ter voorkoming van overvallen op winkeliers. Deze activiteiten duiden er op dat stadsdelen bestuurlijke preventie oppakken wanneer zij daartoe door anderen, in casu de centrale stad, het IPC, of de politie, worden aangezet.

Vier stadsdelen besteden veel aandacht aan bestuurlijke preventie van criminaliteit: Westerpark, De Pijp, De Baarsjes en Noord; de stadsdelen Zeeburg, Zuid en Osdorp redelijk tot veel. Als 'redelijk' komen de stadsdelen Oost, Bos en Lommer en Geuzenveld/Slotermeer uit de bus. Het **totaaloordeel** over Oud West, Rivierenbuurt, Slotervaart-/Overtoomse Veld en Buitenveldert is dat deze stadsdelen een matige aandacht voor bestuurlijke preventie hebben. De stadsdelen Watergraafsmeer en Zuidoost hebben weinig aandacht voor deze aanpak. Deze kwalificaties moeten steeds gezien worden als in relatie tot de andere stadsdelen.

Bestuurlijke preventie door stadsdelen

	zc	bb	pt	ot	ip	op	pa	po	gg	ts	bh	ap
Westerpark	3	+	+		+	+		+	+	+	+	5
Oud West	1	+		+					+			2
De Pijp	3	+	+	+	+			+	+	+		5
Oost	2		+		+			+		+		3
Zeeburg	1	+	+	+	+			+				4
Bos en Lommer	1	+		+	+			+	+			3
De Baarsjes	3	+	+	+	+	+	+	+	+	+		5
Zuid	3	+	+	+		+	+	+	+	+	+	4
Rivierenbuurt	2		+		+			+	+	+	+	2
Watergraafmeer	2											1
Noord	3	+	+		+	+	+	+		+		5
Geuzenveld/Sloterm.	3	+	+		+		+	+		+		3
Osdorp	2	+	+	+		+				+		4
Slotervaart/O. Veld	1		+		+		+	+	+	+	+	2
Buitenveldert	2	+		+				+				2
Zuidoost	1					+						1

zc: zicht op criminaliteit (1: weinig, 2: redelijk, 3: goed); bb: buurtbeheer; pt: pleintoezicht; ot: overig toezicht; ip: inbraakpreventie; op: overige projecten; pa: preventie-ambtenaar; po: preventie-overleg; gg: (kent) grensgevalLEN; ts: (contact met) troubleshooter; bh: (contact met) bureau halt; ap: aandacht voor preventie (1: zeer weinig, 2: weinig, 3: redelijk, 4: redelijk tot veel, 5: veel)

Er is nagegaan of de score per stadsdeel samenhangt met de volgende factoren:

- omvang van de criminaliteit;
- bestaansduur van het stadsdeel;
- draagvlak (zowel van bewoners als van maatschappelijk middenveld);
- bestuurlijke prioriteit.

Er lijkt geen sterke relatie te bestaan tussen de bestaansduur van het stadsdeel en het gevoerde preventiebeleid. De twee oudste stadsdelen Noord en Osdorp scoren weliswaar hoog, maar van de stadsdelen uit de tweede lichting gaat dat alleen op voor De Pijp. Zuidoost en Watergraafmeer, die in dezelfde tijd zijn ingesteld, scoren het laagst. Dit beeld wordt versterkt door de hoge score van een aantal recentelijk ingestelde stadsdelen.

De omvang van de criminaliteit blijkt wel van invloed op het preventiebeleid. Dit gaat met name op voor vandalisme. In de stadsdelen die volgens de vernielregistratie het meest onder vandalisme te lijden hebben (De Pijp, Oost, Bos en Lommer, De Baarsjes en Rivierenbuurt), is met uitzondering van Rivierenbuurt ook een gericht preventiebeleid opgezet. In Zuidoost en Watergraafmeer, waar weinig aandacht is voor criminaliteitspreventie, zijn de vandalismed Problemen ook relatief gering.

Het onderzoek heeft beperkt inzicht geboden in de factoren 'draagvlak' en 'bestuurlijke prioriteit'. Wat het draagvlak betreft, stadsdelen met actieve bewonersgroepen, zoals Noord en Westerpark, kennen een relatief goed ontwikkeld preventiebeleid.

Toch bestaat de indruk dat criminaliteitspreventie over het algemeen niet erg leeft op decentraal niveau. Dit lijkt op het eerste gezicht vreemd omdat uit de literatuur⁴ en de media blijkt dat burgers criminaliteit in de eigen woonomgeving een zeer belangrijk probleem vinden. Meerdere stadsdelen hebben expliciet aangegeven dat bestuurlijke preventie weinig of geen prioriteit kent. De aandacht blijft in het algemeen beperkt tot preventie van vandalisme. Het beleid van de stadsdelen weerspiegelt hiermee het beleid van de centrale stad; ook zij heeft haar preventieve activiteiten met name gericht op het voorkomen en tegengaan van vandalisme. Indien het bestuurlijk preventiebeleid van de centrale stad zich in de toekomst gaat verbreden, is het mogelijk dat deze ook op deze terreinen als aanjager zal fungeren en de stadsdelen zullen volgen.

We willen afsluiten met het constateren van een belangrijk knelpunt in de ontwikkeling van een bestuurlijk preventiebeleid door stadsdelen. De stadsdelen hebben geen eigen bevoegdheden op het gebied van openbare orde en veiligheid. Deze berusten bij de burgemeester van Amsterdam. Nu behoeft dit het ontwikkelen van een bestuurlijk preventiebeleid, waarin ook de politie een bijdrage levert, niet al te zeer in de weg te staan als onderling overleg en afstemming tussen stadsdelen en politiedistricten goed verloopt. De stadsdeelgrenzen vallen in veel gevallen echter niet samen met de grenzen

⁴ J. Junger Tas en G.J. Terlouw, Het Nederlands publiek en het criminaliteitsprobleem, Delikt en Delinkwent 21 (1991), p. 256-267

van de politiedistricten, waardoor hindernissen worden opgeworpen voor een goede samenwerking tussen de stadsdelen en de politie. Dit vergroot de kans dat het bestuurlijk preventiebeleid van stadsdelen voornamelijk beperkt zal blijven tot de bestrijding van vandalisme, en dat slechts incidenteel andere delicten zullen worden aangepakt.

Aanbevelingen

1. Voor het opzetten van een bestuurlijk preventiebeleid dienen de stadsdelen een ambtenaar aan te wijzen die aanspreekbaar is voor criminaliteitspreventie. Een dergelijke ambtenaar krijgt een aanjaagfunctie binnen de stadsdeelorganisatie, zodat (a) het preventiebeleid niet alleen tot vandalisme beperkt blijft en (b) de criminaliteitspreventie ook binnen het beleid gericht op sociale vernieuwing een belangrijk aandachtspunt blijft.
2. Om de slagvaardigheid van de ambtenaar bestuurlijke preventie te bevorderen, heeft deze een directe lijn naar de besluitvorming. Een geregeld contact met de politie en de centrale stad moet het zicht op de criminaliteitsproblemen in het stadsdeel vergroten. Tevens dient de ambtenaar bestuurlijke preventie zitting te nemen in het overleg dat de diverse op criminaliteitspreventie gerichte projecten begeleidt. Een overkoepelende ambtelijke projectgroep is niet noodzakelijk indien aan deze voorwaarden wordt voldaan.
3. Zowel de politie als de centrale stad kunnen belangrijke ondersteuning geven bij het opzetten van een bestuurlijk preventiebeleid op stadsdeelniveau. Aansluitend en aanvullend op haar eigen prioriteitsstelling dient de politie bij de stadsdelen de aanpak van bepaalde vormen van criminaliteit te bevorderen. Activiteiten ter voorkoming van inbraken in woningen en overvallen op winkeliers zijn hiervan een goed voorbeeld, maar ook delicten als autokraak en fietsdiefstal kunnen in een gezamenlijke inspanning aangepakt worden.
4. Het ligt voor de hand dat de activiteiten van het Coördinatiepunt Vandalismepreventie ter ondersteuning van het decentrale preventiebeleid voornamelijk gericht dienen te worden op de stadsdelen die relatief laag scoren in het totaaloordeel en veel last van criminaliteit hebben. De uitbreiding van vandalismepreventie naar andere vormen van kleine criminaliteit zal hierbij een aandachtspunt moeten zijn.
5. Het Coördinatiepunt Vandalismepreventie zal zich in de toekomst steeds meer moeten gaan ontwikkelen tot een vraagbaak ten dienste van de stadsdelen. Belangrijke activiteiten in dit kader zijn het verzamelen van informatie en documentatie op het gebied van bestuurlijke preventie, zowel in Amsterdam als daarbuiten. Het doorgeven van kennis aan de stadsdelen komt tegemoet aan de behoefte die op decentraal niveau leeft. Met name de troubleshooter kan dankzij de door haar opgedane expertise een

intermediair zijn tussen de wensen van de stadsdelen en de mogelijkheden van het Coördinatiepunt Vandalismpreventie op het gebied van kennisoverdracht en het aanbieden van hulpmiddelen.

6. Met het terugbrengen van het budget van de troubleshooter ligt het voor de hand dat haar activiteiten enigszins van karakter zullen veranderen. Zij gaat zich meer bezighouden met het leveren van ideeën voor en het opzetten van projecten, dan met de uitvoering ervan. De troubleshooter zal de stadsdelen moeten zien te overtuigen dat zij een waardevolle bijdrage kan leveren op te ontwikkelen preventieactiviteiten, ook als deze niet meer centraal gefinancierd worden.

7. De noodzakelijke contacten tussen het Coördinatiepunt Vandalismpreventie en de stadsdeelambtenaren die betrokken zijn bij criminaliteitspreventie kunnen gelegd, respectievelijk aangehaald worden op een jaarlijks daartoe te organiseren informatiedag. Voorwaarde voor het slagen van zo'n bijeenkomst is dat de dag een concrete bijdrage moet kunnen leveren aan te ontwikkelen bestuurlijk preventiebeleid op stadsdeelniveau. Te overwegen valt ook bestuurders van stadsdelen voor die dag uit te nodigen. Een andere mogelijke vorm voor het opdoen (en in stand houden) van contacten tussen het coördinatiepunt en de betrokken stadsdeelambtenaren is het persoonlijk bezoek. Voor dat doel zal de coördinator regelmatig (te denken valt aan twee keer per jaar) de stadsdelen of groepen stadsdelen moeten bezoeken.

Bijlage 1: Gesprekspartners in de stadsdelen

Westerpark:	Maarten Voster (voorzitter Dagelijks Bestuur)
Oud West:	Ton Roos (sectorhoofd Algemene Zaken)
De Pijp:	Laurens Westerhuis (beleidsmedewerker Welzijn)
	Jette de Rooij (klachtenbehandelaar, Algemene Zaken)
	Harm Eigeman (wijkteam Pieter Aertsstraat)
Oost:	Rob Vesters (voorlichter, Algemene Zaken)
Zeeburg:	Janny van Beeren (sectorhoofd Welzijn)
	Louise Sijbranda (beleidsmedewerker Stadsdeelwerken)
Bos en Lommer:	Edmond de Ru (sectorhoofd Welzijn)
	Arnold van den Broek (beleidsmedewerker Algemene Zaken)
	Gerrit Wieberink (beleidsmedewerker Stadsdeelwerken)
	Leo Borst (beleidsmedewerker Wonen en Werken)
De Baarsjes:	Oscar Smith (voorlichter)
	R.F. Vulsma (beleidsmedewerker Algemene Zaken)
	Guus Schokker (beleidsmedewerker Welzijn)
	Lies Spruit (projectleider sociale vernieuwing)
Zuid:	Ada de Wolf (beleidsmedewerker Welzijn)
	Erik Bakker (projectleider sociale vernieuwing)
Rivierenbuurt:	Gert-Jan Kalff (sectorhoofd Algemene Zaken)
	Betty Bijl (beleidsmedewerker Welzijn)
Watergraafsmeer:	Louise van Delden (beleidsmedewerker Algemene Zaken)
Noord:	Aad Streng (beleidsmedewerker Algemene Zaken)
	Evert Hofland (projectleider sociale vernieuwing)
Geuzenveld/Slotermeer:	Fred Berkholz (projectleider sociale vernieuwing)
Osdorp:	Dirk Fuite (sectorhoofd Welzijn)
	Ron van der Linden (projectleider sociale vernieuwing)
Slotervaart/Overt. Veld:	Willeke Schrama (beleidsmedewerker Welzijn)
	Carla Schipperhijn (projectleider sociale vernieuwing)
Buitenveldert:	Mary Gillebaard (beleidsmedewerker Algemene Zaken)
Zuidoost:	Arie Visser (afdelingshoofd Welzijn)

Bijlage 2: Vragenlijst

A. Problemen en aanpak

1. wat zijn volgens u in dit stadsdeel de problemen met kleine criminaliteit?
2. worden deze problemen door een specifieke groep daders veroorzaakt? Zo ja, welke?
3. welke vormen van kleine criminaliteit worden in uw stadsdeel aangepakt, en op welke wijze?

a. inbraak	b. inbraak in auto
c. winkeldiefstal	d. (brom)fietsdiefstal
e. overlast door drug- en/of alcoholgebruik	f. zakkenrollen, beroving
g. vernieling, baldadigheid	h. kladvandalisme
i. lichte geweldsdelicten	j. anders
4. wordt er in uw stadsdeel aandacht besteed aan het terugdringen van onveiligheidsgevoelens bij burgers. Zo ja, op welke wijze ('enge plekken'-aankpak)?
5. wat zijn de resultaten van deze aanpak, welke de knelpunten?
6. wordt er in meer algemene zin (dus niet alleen op delicten gericht) in het beleid van de verschillende afdelingen rekening gehouden met de preventie van criminaliteit? Gedacht kan worden aan de gebouwde omgeving, buurtbeheer, het stimuleren van informeel toezicht, etc..

B. Structuur

7. is er in uw stadsdeel een functionaris die zich specifiek bezig houdt met het preventiebeleid? Zo ja, wie?
8. welke functionarissen (inclusief politie en O.M.) zijn bij het preventiebeleid betrokken? Van welke afdelingen zijn zij afkomstig?
9. kunt u in het kort de ambtelijke, politieke en justitiële structuur van het preventiebeleid aangeven, is er bijvoorbeeld een aparte projectgroep voor ingesteld?

C. Toekomstig beleid

10. wat zou volgens u idealiter in uw stadsdeel moeten gebeuren op het gebied van de bestuurlijke preventie?
11. wat zijn in dit kader de reële mogelijkheden?
12. wat is uw mening over de recente c.q. lopende activiteiten van de centrale stad op het gebied van criminaliteitspreventie? Wij denken daarbij aan het kwartaalblad 'Grensgevallen' en andere publicaties, de wijkacties, de troubleshooter en Bureau Halt.
13. wat ziet u in centrale ondersteuning van het preventiebeleid, bijvoorbeeld door middel van kennisoverdracht, of door het beschikbaar stellen van centraal voorhanden zijnde hulpmiddelen?
14. bent u geïnteresseerd in een conferentie bestuurlijke preventie, waarin ervaringen met bestuurlijke preventie op stadsdeelniveau met andere stadsdelen uitgewisseld kunnen worden?

STAND VAN ZAKEN
'PREVENTIEF BUURTBEHEER' IN AMSTERDAM

Werkbezoek
Preventief Buurtbeheer
in Amsterdam-Noord

woensdag 20 november 1991
12.30 - 17.15 uur

Organisatie

Gemeente Amsterdam,
Stadsdeel Noord,
Woningbedrijf Noord-West,
Van Dijk, Van Soomeren en Partners B.V.

Plaats

Multifunctioneel Centrum 'De Open Vaart'
Hagendoornplein 1/b, 1031 BV Amsterdam

1 Inleiding

In het begin van 1991 is in Amsterdam een experimenteel project 'Preventief buurtbeheer' van start gegaan. Het experiment wordt uitgevoerd in de Van der Pekbuurt (Stadsdeel Noord) en de Diamantbuurt (Stadsdeel De Pijp) met ondersteuning van het coördinatiepunt Vandalismepreventie van de gemeente Amsterdam en de Directie Criminaliteitspreventie van het Ministerie van Justitie. Het algemene doel van het experiment is het terugdringen van veelvoorkomende criminaliteit, overlast en verval in de buurt, alsmede het verminderen van gevoelens van onveiligheid onder de buurtbevolking. Aangezien het gaat om buurten, die ook in andere opzichten in een achterstandspositie verkeren, ligt er binnen het project een directe relatie met de sociale vernieuwing. Zo zijn er bijvoorbeeld raakvlakken als integrale aanpak, projectmatig werken en mobiliseren van de buurtbewoners. Dit betekent dat er via het project 'Preventief Buurtbeheer' extra middelen worden ingezet, in aanvulling op de bijdrage in het kader van de sociale vernieuwing. De benodigde financiën en andere vormen van ondersteuning worden onder meer geleverd door het Ministerie van Justitie, de gemeente Amsterdam, de betrokken stadsdelen en woningbedrijven/-corporaties. Op vergelijkbare wijze zijn inmiddels in twaalf gemeenten twintig projecten 'Preventief buurtbeheer' van start gegaan voor de periode 1991-1993.

2 Buurtbeheer en criminaliteitspreventie

Het experiment 'Preventief buurtbeheer' komt niet uit de lucht vallen. Onder andere in het vandalisme-preventiebeleid dat sinds 1981 in Amsterdam bestaat en in het stadsvernieuwingsbeleid zijn duidelijke voorlopers waar te nemen.

In wijken waar de stadsvernieuwing ten einde liep werd de roep om goed beheer van de met zoveel inspanning verbeterde woningen en woonomgeving steeds vaker gehoord. Het werd duidelijk dat nieuwe vormen van beheer ontwikkeld moeten worden om de positieve effecten van de stadsvernieuwing ook op langere termijn in stand te houden. De Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt is een sprekend voorbeeld van een buurt die op dit punt succes heeft geboekt. In het kader van het vandalisme-preventiebeleid zijn in de jaren tachtig tien wijkacties uitgevoerd en op dit moment lopen verschillende projecten functioneel toezicht rond een aantal pleinen in de stad (overigens zijn nog meer aanzetten te noemen, zoals het project Veiligheidscoördinator Nieuwmarktbuurt en diverse huismeesters- respectievelijk conciërgeprojecten).

De evaluaties van de wijkacties en de projecten pleintoezicht wijzen alle in dezelfde richting. Dit soort projecten waarbij de diverse betrokkenen in een bepaald gebied worden geactiveerd en tot meer samenwerking worden gebracht slaan aan. Men gaat de buurt positiever waarderen, de moedeloosheid slaat om in betrokkenheid, men gaat zelf tot actie over en de vandalismecijfers dalen sterker dan gemiddeld. Dit blijkt echter alleen onder bepaalde voorwaarden. Hiertoe behoren:

- De verhoogde inzet van menskracht en financiële middelen dient over een langere periode plaats te vinden.
- Niet alleen het vandalisme moet worden bestreden, maar ook andere vormen van 'kleine' criminaliteit en overlast.
- Er moeten voortdurend vernieuwende impulsen worden afgegeven.
- Er moeten tevoren goede afspraken worden gemaakt over de concrete bijdragen van de betrokkenen.

- De coördinatie op het buurtniveau moet effectiever plaatsvinden.

Recent zijn in Amsterdam nieuwe voorwaarden vervuld om tot een effectieve bestrijding van criminaliteit in de buurten te komen:

- De reorganisatie van de politie, met name de vorming van wijkteams.
- De voltooiing van de binnengemeentelijke decentralisatie waardoor 16 stadsdelen met eigen besturen en ambtelijke apparaten de lokale aangelegenheden zelf ter hand nemen.
- De oprichting van het gemeentelijk HALT-bureau waarbij Justitie, Politie en Gemeente nauw samenwerken.

Het preventiebeleid dat door de gemeente Amsterdam de afgelopen jaren is gevoerd, blijkt nuttig en effectief te zijn. Er is inmiddels ook kennis en ervaring opgedaan met vormen van buurtbeheer en met het bestrijden van vandalisme en criminaliteit. Met het experiment Preventief buurtbeheer wordt een nieuwe fase in het preventiebeleid ingeluid.

Het behoort tot de ontwikkelfunctie van de centrale stad dit soort innoverende experimenten te coördineren en te ondersteunen. Hiertoe wordt een zo licht mogelijke structuur opgezet, waarbij de taken pragmatisch en efficiënt over het centrale en decentrale niveau worden verdeeld. Hierbij wordt uiteraard rekening gehouden met de voorwaarden die de rijksoverheid stelt. Dit heeft geleid tot de volgende opzet.

Stadsdeelniveau

De uitvoering van de twee projecten vindt plaats onder de directe verantwoordelijkheid van de betrokken stadsdelen. Op dit niveau wordt beslist over zaken als de werving, wijze van aanstelling, functie-inhoud en takenpakket van de aan te trekken functionarissen.

Per project wordt een begeleidingsgroep gevormd die als forum functioneert voor overleg, informatie-uitwisseling en advies. De bijeenkomsten van deze groepen kunnen worden bijgewoond door vertegenwoordigers van de rijksoverheid en de centrale stad en ook door leden van het onderzoeksteam.

Niveau centrale stad

De twee projecten worden overkoepeld door een 'Begeleidingscommissie experiment Preventief buurtbeheer'. De leiding hiervan (voorzitterschap/secretariaat) is in handen van het Coördinatiepunt vandalismepreventie. In de begeleidingscommissie hebben zitting vertegenwoordigers van de betrokken stadsdelen en van de twee projecten, het Ministerie van Justitie en van de Hoofdafdeling ABJZ en het Projectbureau sociale vernieuwing (centrale stad). Het onderzoekersteam woont de vergaderingen bij. De commissie wordt nog aangevuld met een vertegenwoordiger van de politie en van het Openbaar Ministerie.

Evaluatie-onderzoek

Bij een praktijk-experiment is feedback door evaluatie-onderzoek van groot belang. Dergelijk onderzoek vergemakkelijkt ook de communicatie tussen de diverse betrokkenen en stelt adequate verslaglegging veilig. Er is gekozen voor een combinatie van proces- en effectonderzoek. De evaluatie wordt uitgevoerd door Bureau Van Dijk, Van Soomer en Partners.

Vanwege de vergelijkbaarheid met experimenten elders in het land stelt Justitie eisen aan het te gebruiken onderzoeksinstrumentarium. In het kader van een vergelijkend onderzoek op landelijk niveau wordt in Amsterdam, Arnhem en Eindhoven nog een extra inspanning geleverd door het WODC, de onderzoeks-

afdeling van het Ministerie van Justitie. Een onderdeel daarvan is een enquête onder buurtbewoners in De Pijp en (als controle) in de overige stadsdelen in de 19e eeuwse gordel. Negenhonderd Amsterdammers worden bevraagd. Het veldwerk wordt op het ogenblik uitgevoerd door Bureau Research voor Beleid.

3 Project Van der Pekbuurt¹ (Amsterdam-Noord)

3.1 Schets van de buurt

De Van der Pekbuurt ligt in de meest zuidelijke 'punt' van het stadsdeel Noord, direct aan de belangrijkste verbindingroutes (autoweg en pont) tussen dit stadsdeel en het centrum. In de buurt staan circa 2200 woningen in de sociale sector, die overwegend gebouwd zijn in de jaren twintig. Tussen 1983 en 1988 is er in de Van der Pekbuurt groot onderhoud aan de woningen uitgevoerd. De herinrichting van de woonomgeving bevindt zich in de laatste fase. Veel van de oorspronkelijke bewoners zijn in deze periode verhuisd, waardoor in een betrekkelijk korte tijd het huurdersbestand grote veranderingen heeft ondergaan. Ook na het groot onderhoud bleef de mutatiegraad hoog (1989: 11%). Bijna alle woningen in de buurt worden verhuurd door het Woningbedrijf Noordwest verhuurd (1984 woningen). Qua huurprijs is de buurt een laagte eiland en daardoor aantrekkelijk voor lage inkomensgroepen. Er wonen vrij veel alleenstaanden (30%) en bejaarden (18%) in de buurt. Het percentage Turkse en Marokkaanse bewoners bedraagt inmiddels ongeveer 20%.

3.2 Buurtproblematiek

Voor de start van het buurtbeheer in de Van der Pekbuurt werden de signalen steeds sterker dat het woon- en leefklimaat hard achteruit ging. Door de bewonerscommissie werd regelmatig een heel scala aan problemen onder de noemer 'verloedering' aangekaart bij het Woningbedrijf. Ook het Woningbedrijf constateerde dat er sprake was van een opeenstapeling van problemen, zoals:

- **Problemen als gevolg van botsende woonstijlen.**

Hierbij gaat het vaak om de botsing in woonstijlen tussen autochtone en allochtone bewoners, die deels is toe te schrijven aan cultuurverschillen, deels aan verschillen in de gezinsgrootte (aantal kinderen).

Naast problemen tussen bewoners met een verschillende culturele achtergrond, doen zich ook regelmatig conflicten voor als gevolg van verschillen in **leefstijlen**. Mensen die vroeg hun bed uit moeten kunnen veel last hebben van burens die tot diep in de nacht voor geluidsoverlast zorgen.

- **Overlast als gevolg van onaangepast gedrag.**

Hierop wordt het Woningbedrijf vaak aangesproken in zijn rol van huisbaas. Het gaat om gedragingen van huurders die het woongenot van de omwonenden ernstig schaden. Te denken valt aan drugverslaafden en/of dealers, alcoholisten, mensen die psychisch gestoord zijn en/of ernstige overlast veroorzaken.

¹ In feite gaat het om een iets groter gebied, namelijk ook delen van Disteldorp en de Gentiaanbuurt (met 494 woningen). Korthedshalve wordt verder gesproken van 'Van der Pekbuurt'.

- **Criminaliteit en onveiligheid.**

De Van der Pekbuurt scoort hoog wat betreft de volgende (geregistreerde) delicten:

- vernielingen, met name aan openbaar bezit;
- inbraak in woningen;
- diefstallen uit auto's.

Door de ligging van de Van der Pekbuurt (aan de routes naar het stadscentrum) is het voor de politie lastig te bepalen in hoeverre de daders uit de buurt zelf afkomstig zijn. Het vermoeden bestaat dat in elk geval een deel van de delicten (met name diefstal uit auto's) wordt gepleegd door drugsverslaafden die 'even de pont pakken' om hun slag te slaan in de Van der Pekbuurt e.o. Het in de buurt gepleegde vandalisme wordt toegeschreven aan het relatief grote aantal jongeren in de buurt en omgeving (22% van de bewoners is jonger dan 20 jaar).

Door de in de buurt gepleegde criminaliteit wordt de leefbaarheid ernstig aangetast. Daarbij gaat het niet alleen om de feitelijke criminaliteit, maar ook om onveiligheidsbeleving: met name veel bejaarde bewoners voelen zich bedreigd. Dit gaat zelfs zo ver, dat een aantal bewoners de woning beveiligd heeft met metalen rolluiken.

3.3 Doelstellingen en uitgangspunten

Om de negatieve vervalspiraal in deze buurt een halt toe te roepen en in positieve zin om te buigen, werd door het stadsdeel Noord en het Woningbedrijf Noordwest een buurtbeheeraanpak ontwikkeld. Eind 1990 werd het project 'Preventief buurtbeheer' aan deze bredere aanpak gekoppeld. De hoofddoelstellingen van dit project zijn als volgt geformuleerd:

- de criminaliteit en overlast en aanverwante leefbaarheidsproblemen in de buurt te verminderen;
- gevoelens van onveiligheid bij buurtbewoners terug te dringen.

Aan de uitvoering van het project werden de volgende uitgangspunten verbonden.

- a Er moet beter samengewerkt worden door de instanties die bemoeienis hebben in de buurt met veiligheid en leefbaarheid (**integrale aanpak**).
- b Gezien de problematiek van de buurt moet veel aandacht besteed worden aan de '**woonproblematiek**' (conflicterende leefstijlen/culturen, overlast van problematische bewoners).
- c De fysieke leefbaarheid van de buurt (wat betreft zowel de woningen als de openbare ruimte) moet op peil gehouden worden door een **actief fysiek beheerbeleid**.
- d De objectieve **onveiligheid** (vandalisme, inbraak, diefstal) moet verminderd moeten worden door het treffen van concrete criminaliteitspreventieve maatregelen. Wat betreft het verminderen van **onveiligheidsgevoelens** is de (vrij grote groep) bejaarden een groep die extra aandacht behoeft.
- e De **bewoners** moeten actief betrokken worden bij het buurtbeheerproject.

3.4 Huidige stand van zaken

Het project 'Preventief buurtbeheer' in de Van der Pekbuurt is inmiddels al ruim een jaar in uitvoering. In de eerste periode is de aandacht vooral gericht op:

- Het aanpakken van de meest urgente problemen in de buurt. In dit verband is bijvoorbeeld de speeltuin Magnoliaplein grondig gerenoveerd, achterverlichting en raambeveiliging bij de woningen aangebracht, een buurtonderhoudsploeg ingesteld en een buurtwinkel geopend.
- Het ontwikkelen van een pakket aan maatregelen, dat optimaal is toegesneden op de veelal dieperliggende problemen, die zich in de buurt voordoen. Tegen deze achtergrond is een onderzoek naar de sociale woonproblematiek uitgevoerd door het Instituut Jeugd en Welzijn van de Vrije Universiteit Amsterdam. Op basis van de resultaten van dit onderzoek, die zijn beschreven in het rapport 'Verbeter de buurt!', is in samenwerking met betrokkenen een concreet plan van aanpak ontwikkeld.
- Het stimuleren van de betrokkenheid van bewoners en het ontwikkelen van een geschikte organisatiestructuur voor buurtbeheer. De brede initiatiefgroep, waarin bewoners en instellingen zitting hebben, heeft een belangrijke rol gespeeld bij de probleemverkenning en planvorming, maar leek minder geschikt om in de praktijk de uitvoering van het plan van aanpak ter hand te nemen. In opdracht van de stichting bewonersondersteuning (STIBO) heeft Marius Ernsting een advies uitgebracht over de organisatie en coördinatie van het buurtbeheer in de Van der Pekbuurt.

4 Project Diamantbuurt (De Pijp)

4.1 Schets van de buurt

De Diamantbuurt ligt in de uiterste zuid-oostelijke hoek van stadsdeel de Pijp. In de buurt wonen ongeveer 3500 mensen, waaronder in vergelijking met de rest van het stadsdeel relatief veel jongere (tot en met 19 jaar) en oudere (65+) bewoners. Ongeveer één derde van de buurtbewoners is van niet-Nederlandse afkomst, met name Marokkanen (11%) en Surinamers (10%). In de leeftijdsgroep tot en met 19 jaar is het percentage buitenlanders meer dan 50%.

4.2 Buurtproblematiek

Uit de politiecijfers blijkt dat de criminaliteit in Diamantbuurt niet hoog is in vergelijking met de rest van stadsdeel De Pijp. Een uitzondering hierop vormt het vandalisme: ongeveer 20% van de totale schade door vernieling in de Pijp kan op het conto van de Diamantbuurt worden geboekt. Dit is relatief veel, gezien het feit dat nog geen 10% van de totale bevolking van de Pijp in de Diamantbuurt woont.

Deze constatering heeft al eind 1988 geleid tot het opzetten van een anti-vandalisme project rond het Smaragdplein, waarvoor een pleinmedewerker is aangesteld. Het betreft een integrale aanpak van vandalisme en overlastproblemen, veroorzaakt door groepen (veelal Marokkaanse) jongeren uit de buurt. De integraliteit van de aanpak komt tot uiting in de organisatiestructuur en de ontwikkelde activiteiten (sport, educatie, fysieke verbeteringen en politieke aanpak). Uit projectevaluatie blijkt, dat deze aanpak inmiddels geleid heeft tot een

aanzienlijke afname van de vandalismeschade. De overlast van jongeren is echter nog steeds aanwezig en dit leidt bij veel buurtbewoners tot gevoelens van onveiligheid.

4.3 Doelstellingen en uitgangspunten

In het projectplan 'Preventief buurtbeheer' zijn de doelstellingen als volgt geformuleerd:

- terugdringen van de veel voorkomende criminaliteit (met name vandalisme) en overlast door jongeren;
- verminderen van de onveiligheidsgevoelens, met name bij de oudere buurtbewoners;
- verhoging van de leefbaarheid van de buurt en de betrokkenheid van de buurtbewoners bij de buurt.

In stadsdeel De Pijp is gekozen voor een kleinschalige start van buurtbeheer in een buurt waar reeds een organisatiekader aanwezig is, zodat aanloopproblemen vermeden kunnen worden. Een jaar na de start van het buurtbeheerproject Diamantbuurt zal vervolgens (mede aan de hand van de tussentijdse evaluatie) besloten worden of en hoe een uitbreiding van het buurtbeheer naar andere buurten zal plaatsvinden. Hierbij wordt gedacht aan de gebieden rondom:

- het Hercules Seghersplein (in de Noordwest Pijp);
- het Gerard Douplein (in de Noordoost Pijp).

De kern van het projectplan werd gevormd door de aanstelling van een **buurtmanager**, die verantwoordelijk is voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het buurtbeheer-beleid. De buurtmanager is aangesteld bij de stadsdeelorganisatie en aangehaakt bij het Projectmanagement Sociale Vernieuwing. Rond de buurtmanager is een **beleidsteam** geformeerd, dat richting geeft aan de werkzaamheden van de buurtmanager. Momenteel is er nog een sterke overlap met de in de Diamantbuurt functionerende beheergroep Smaragdplein, bestaande uit vertegenwoordigers van het stadsdeel, de politie (wijkteam), buurthuiswerk, onderwijs, woningbouwverenigingen en bewoners. Bij uitbreiding van de buurtbeheeractiviteiten zullen ook in andere gebieden beheergroepen worden gevormd.

Het uitgangspunt bij de buurtbeheeraanpak is, dat slagvaardig moet worden ingespeeld op knelpunten die zich in de buurt voordoen. In concreto betekent dit:

- veel aandacht voor het verzamelen van **signalen** uit de buurt (afkomstig van bewoners en actieve buurtorganisaties);
- een **flexibele** aanpak, die ruimte laat voor het snel inspelen op concrete problemen;
- het verzamelen van voldoende **middelen** om concrete activiteiten zelfstandig en op korte termijn te kunnen uitvoeren;
- het zoveel mogelijk **betrekken** van bewoners bij het buurtbeheerproject.

4.4 Huidige stand van zaken

Het buurtbeheerproject in de Diamantbuurt is later van start gegaan dan het project in de Van der Pekbuurt (zie par. 3) en bevindt zich dan ook nog meer in het voorbereidende stadium. De buurtmanager is per 1 mei 1991 aangesteld.

De zomermaanden zijn met name besteed aan het leggen van contact in de buurt, het nader verkennen van de belangrijkste problemen en het ontwikkelen van een plan van aanpak. Bovendien is er veel aandacht geweest voor het bekendmaken en profileren van de functie van buurtmanager binnen de stadsdeelorganisatie en bij de instellingen in de buurt.

Inmiddels houdt de buurtmanager wekelijks spreekuren in de bibliotheek Cinetol in de Diamantbuurt. Verder zijn er in het kader van de banenpoolregeling conciërges op zeven basisscholen aangesteld met een toezichthoudende en dienstverlenende functie. Met betrekking tot de jongeren wordt enerzijds een breed preventieprogramma op de scholen en anderzijds een dadergerichte aanpak in samenwerking met de pleintoezichthouder, het wijkteam van de politie en bureau HALT ontwikkeld.

5 Van experimentele projecten naar beleid

Experimenten worden uitgevoerd om iets uit te vinden. Wat willen we eigenlijk met dit experimentele project dat tot en met 1993 in de twee buurten loopt?

Het is duidelijk dat er behoefte is aan nieuwe vormen van beheer. Veel Amsterdamse buurten zijn er de afgelopen jaren op achteruit gegaan. Over de oorzaken daarvan is het leuk filosoferen. Maar het gaat erom de neerwaartse spiraal te doorbreken en om te keren. De vraag is echter: hoe doe je dat? De meeste stadsdeelbesturen hebben die vraag levensgroot op hun bureau liggen; ambtenaren en andere professionals hebben de taak haar te beantwoorden. Er moet nu beleid gemaakt worden. Daarbij wordt vooral gezocht naar nieuwe vormen van samenwerking en communicatie tussen overheid, instellingen en bewoners op buurtniveau. In Noord en De Pijp wordt dat gedaan in een formele experimentele opzet, begeleid door evaluatie-onderzoek en met de inzet van extra financiële middelen.

In het kader van de sociale vernieuwing zijn middelen beschikbaar gekomen die het mogelijk maken ook elders in de stad met buurtbeheer (-achtige) projecten te starten. Criminaliteitsbestrijding en het tegengaan van onveiligheidsgevoelens zijn ook in de doelstelling van deze projecten te vinden. Van de betrokkenen in de stadsdelen Noord en De Pijp mag verwacht worden dat zij voorop lopen met het ontwikkelen van nieuw beleid en dat hun projecten een voorbeeld vormen voor andere projecten in Amsterdam. Zo ziet de centrale begeleidingscommissie het althans wel. Daarom wordt al vanaf het begin gestreefd naar een goede communicatie met andere buurten en stadsdelen. Hopelijk betekent het besef er niet alleen voor te staan een extra stimulans om met verfriste moed in eigen omgeving door te gaan.

Deelnemerslijst Werkbezoek Preventief Buurtbeheer in Amsterdam-Noord

woensdag 20 november 1991, 12.30 - 17.15 uur

Stadsdelen

Amsterdam Zuidoost

Bos en Lommer

De Baarsjes

De Pijp

Geuzenveld/Slotermeer

Noord

Oost

Osdorp

Oud-West

Rivierenbuurt

Slotervaart/Overtoomse Veld

Watergraafsmeer

Westerpark

Zeeburg

Zuid

dhr. G. Groosman, dhr. M. Lenters, dhr. L. Noordermeer,
mw. G. Ruijsink

dhr. E. Heningh, dhr. R. Schalk

mw. M.L. Boel, dhr. N. Kamphorst, dhr. K. Legel,

dhr. G. Schokker, mw. L. Spruit

mw. R.A. Hoes, mw. M.A.E. Matser, mw. H.S. Westhoek

dhr. F. Berkholz, dhr. W. Hemmes, dhr. R. Sawade

dhr. G.J.M. de Visser

dhr. E. Dijkstra, dhr. M. van Jaaren, dhr. T. Kok

mw. J.A.M. Duijvelshoff, mw. E. de Lange,

dhr. R. v.d. Linden, dhr. J.H.W. Schreurs, dhr. F. Wijnants

mw. M. Kervezee-Herman, dhr. H. Noren, dhr. T. Roos

mw. S.C.M. Bijl, mw. L. den Dulk

dhr. N.H. Krijnen, dhr. H. Navis, mw. C. Schipperheijn,

mw. W.J. Schrama

mw. I. Bleeker, mw. K. van Elk, mw. J. van Heeteren,

mw. I. Orlemans

mw. M.J.A. Visser

mw. C. Dusseldorp, dhr. E.J. Kaal, mw. L. Sijbranda

dhr. E. Bakker, dhr. F. Sips, mw. A. de Wolf

Woningbouwbedrijven/-verenigingen

Algemene Woningbouw Vereniging

Protestantse Woningbouwvereniging

Stichting Holendrecht

Woningbedrijf West

Woningbedrijf Noord-Oost

Woningbedrijf Noord-West

Woningbedrijf Amstel

Woningbouwver. Amsterdam Zuid

Woningbouwver. Dr. Schaepman

Woningbouwvereniging Ons Belang

Woningbouwvereniging Het Oosten

Woningcorporatie Nieuw Amsterdam

Woningstichting Zomers Buiten

Woonstichting De Doelen

dhr. J. Geervliet

dhr. S.L. van der Sluis

mw. G. Hullegien

dhr. G.M. v.d. Berg

dhr. A.A. Wassenaar

dhr. P.A. de Vrije

mw. R. Nelemaat, dhr. F. Geensen, dhr. T. Hendriks

dhr. E. v.d. Eshof, dhr. R. Meijrink,

mw. M. Schellekens-Nivard

mw. Y. van der Sluis

dhr. T.J. Kaandorp

mw. M. Schulte

mw. M. Elhorst, dhr. L. Woudstra

dhr. R. Jansen

Politie

Criminaliteitsprev. Gem. Amsterdam

Wijkteam Politie P. Aertszstraat

Wijkteam Politie Klimopweg

Wijkteam Politie Lijnbaansgracht

Wijkteam Politie Meer en Vaart

Wijkteam Politie Rode Kruisstraat

Wijkteam Politie Warmoesstraat

Wijkteam Politie IJtunnel

dhr. B. Scholts, mw. A. van Voornveld

dhr. P.W. Markus

dhr. F. Boltendal, dhr. E. Elling, dhr. O. Wilders

dhr. O.K. Galenkamp

dhr. J.C.A. van Mourik, dhr. A. v. Nes, dhr. R. Steers

dhr. R. Brewster, dhr. H.J. de Bruin

dhr. F. Stooter

dhr. J.C. v.d. Pal

Diversen

Begeleidingscommissie De Pijp
Buurtopbouworgaan Dapperbuurt
Gemeente Amsterdam

Hoofdafdeling ABJZ

Inbraakpreventie Centrum

Ministerie van Justitie, DCP

Ministerie van Justitie, WODC

Platform Soc. Vernieuwing Zeeburg

Projectbureau Sociale Vernieuwing

Stichting Combinatie 15

Stichting Welzijn De Pijp

Veiligh.coördinator Nieuwmarktbuurt

Wijkopbouworgaan De Gouden Reaal

Wijkopbouworgaan Indische Buurt

Wijkopbouworgaan Midden-Noord

mw. H. Huisman

mw. A. van Koert, dhr. V. van der Poel

dhr. A.A. Huijsmans

dhr. D.D.A. Cordus

dhr. V.J. van Loon

dhr. J. Overwater

mw. M. Junger

dhr. N.J. van den Berg

dhr. D. Kamlag

dhr. J. Hartog

dhr. H. Zuiver

mw. M.M.C. Wessels

mw. W.D.M. Gossink, dhr. F. Wardenaar

dhr. N. van der Berg, mw. D. Viëtor

dhr. C.H. Ton

gemeente Amsterdam

stadhuis, amstel 1
1011 PN amsterdam
telefoon 020 - 552.9111
doventeksttelefoon 020 - 20 92 79
telefax 020 - 552.3426
postbus 202
1000 AE amsterdam

- COPIE (ter informatie)

behandelend ambtenaar

afdeling

telefoon

nummer

uw brief

Aan: < organisatie >
< t.a.v. de heer/mevrouw >
< adres >
< postcode en plaats >

onderwerp

bijlagen

datum

Werkbezoek Preventief Buurtbeheer

6 november 1991

< Geachte heer/mevrouw >

Onlangs hebben wij uw inschrijving mogen ontvangen voor deelname aan het werkbezoek 'Preventief Buurtbeheer'. Dit werkbezoek vindt plaats op woensdag 20 november 1991 tussen 12.30 en 17.15 uur in de Van der Pekbuurt in Amsterdam-Noord.

De belangstelling vanuit de stadsdelen, politie en woningcorporaties voor dit werkbezoek is bijzonder groot gebleken. Naast de direct genodigden hebben wij toch nog een beperkt aantal belangstellenden vanuit andere organisaties kunnen inschrijven. Tegen deze achtergrond verwachten wij dat het een informatieve en prettige bijeenkomst zal worden.

Ter informatie sturen wij u hierbij alvast een documentatiepakket toe met de volgende inhoud:

- programma
- deelnemerslijst
- stand van zaken 'Preventief buurtbeheer' in Amsterdam
- concept rapport 'Bestuurlijke preventie door stadsdelen' (gemeente Amsterdam, 1991)
- publikatie 'Preventie en buurtbeheer' (Ministerie van Justitie, 1991)
- routebeschrijving

Wij hopen u op woensdag 20 november om 12.30 uur te kunnen begroeten in het multifunctioneel centrum 'De Open Vaart', Hagedoornplein 1/b in Amsterdam-Noord. Mocht u onverwacht verhinderd zijn, verzoeken wij u vriendelijk dit in verband met de planning van de lunch zo spoedig mogelijk door te geven aan Van Dijk, Van Soomeren en Partners, telefoon 020 - 6257537 (Marjan Vos).

Hoogachtend,
mede namens de organisatie van het werkbezoek,

C. Jansen
Coördinator Vandalisme-preventie

Programma Werkbezoek Preventief Buurtbeheer in Amsterdam-Noord

woensdag 20 november 1991, 12.30 - 17.15 uur

12.30 - 13.15	Ontvangst met lunch
13.15 - 13.30	'Buurtbeheer en criminaliteitspreventie'
<i>Kees Jansen</i>
(gemeente Amsterdam, coördinator vandalismpreventie)
13.30 - 13.45	'Preventief Buurtbeheer in de Van der Pekbuurt'
<i>Anke Kaulingfreks</i>
(woningbedrijf Noord-West,
projectleider buurtbeheer Van der Pekbuurt)
13.45 - 13.55	'Betekenis van het project Preventief Buurtbeheer voor de
andere buurten in Amsterdam-Noord'
<i>Evert Hofland</i>
(stadsdeel Noord, coördinator Sociale Vernieuwing)
13.55 - 14.15	Vragen en discussie
onder leiding van <i>Riek Hoogkamp</i>
(gemeente Amsterdam, troubleshooter vandalismpreventie)
14.15 - 15.45	Rondwandeling door de Van der Pekbuurt
(bezoek deelprojecten)
15.45 - 16.00	Theepauze
16.00 - 16.15	'Buurtbeheer als organisatievraagstuk'
<i>Marius Ernsting</i>
(organisatie-adviseur)
16.15 - 16.30	Vragen en discussie
onder leiding van <i>Riek Hoogkamp</i>
(zie boven)
16.30 - 16.35	Afsluiting
<i>Kees Jansen</i>
(zie boven)
16.35 - 17.15	Drankje